

Tudi Prijazna smrt, prvi tekst v knjigi, se ukvarja s temo smrti, in sicer kot spominsko vračanje k lastni smrti; kot opis njenega odmeva med še živim svetom. Tudi ta smrt se avtorju izkaže kot »poslovna zadeva«, kot potegnitev ven iz vsega »tega sranja«, kot igra zdravnikov, ki »delajo znami, ko so ravno pri volji. Umorijo nas ali nas oživijo, kot se to dela pri trgovini ali v tovarnah. Nikakršnega humanizma, nobene višje zbranosti. Če imaš zveze, boš dolgo živel«. In tudi ta groteska s hierarhičnim Hadom, stiki z živim svetom in celo vampirstvom, hoče povedati kaj več še med vrsticami, nenazadnje v izpuščenem Prešernovem verzu.

Kratka novela Črno bela soba o izgintotju Blejca iz notranje uprave in njegovi smrti doživi s Hofmanovo zgodbo (v kurzivu) nelogičen drugi del, s čimer napovedana tema zbledi, čeprav se zdi, kot bi šlo za spomin na črno belo sobo — kraj Blejčeve smrti. A vez ni prepoznavna in potemtakem tudi celota nima razvojno utemeljene konstrukcije.

ROK ARIH, TELEMAHOVA ISKANJA IN DRUGI KROKIJ

Vezi med starejšim in mlajšim rodom, med generacijami, pa četudi gre za krvne vezi, se slej ko prej končajo s kompromisom; v sprejemanju danega, v rahlanju konfliktnega razmerja. Rok Arah si je v svojih Telemahovih iskanjih in drugih krokijih zastavil ta horizont kot trdnejšo povezavo med sicer samostojnimi kratkimi teksti; in ta celota dviga nad nevarne čeri (malo)meščanskih tem in sprotnih paberkovanj, ki zaustavljajo polet, zaradi svoje krh-

kosti, sleherni kompaktnosti, epskosti. Iskanja in krokiji so imaginarna dnevniška pričevanja, povezana z dialogi s sinom (Sinova pojasnila, Pismo, Taverna, Potepanje), z vnukinjo (Vnukinja), ženo in hčerko (Brzovjavka), samim sabo (Pred vigredjo); tematsko zamejena v intimne miselne povezave, navidezna nasprotja v poizkusih dojetanja in sprejemanja nekoga drugega, morda celo mimo praktične, veristične komponente, zunaj opisnosti. Le-ta je le vzpodbuda za razvoj miselnih premis, hipotez; kot da bi bilo, kot da je bilo. Arihovi krokiji so v prvem delu (Pogovori s Telemahom) družinski, vendar pa odpirajo v aktualiziranih temah opazne premike navzven; v narodnostno vprašanje, območje kulture, establišmenta, študentske revolucije, turizma, politike, narkomanije, zgodovine, problemov jezika...

Avtobiografske pripovedi v Sprehodih, »dopustniško pisanje in branje, deloma navezano na snov in motive iz dni in pa okoliščin, kadar človek ne dela«, vsakovrstna srečanja, realna in fiktivna, opisna in domišljajska, geografsko locirana na »bližnjo ljubljansko okolico«, jemljejo inspirativne vzgibe v konkretnih pojavnostih (tivolska graščina, Jakopičev paviljon, Cankarjev vrh na Rožniku, Šišenski hrib, Mostec) in z impresionistično nadgradnjo in refleksijami aktualizirajo zgodovinsko perspektivo motiva (Nestvarni paviljon, Ivan Rožnik, Sparta, Kakor nekoč Lili), ali pa njegovo mitičnost (Pan).

Kratek cikel Dečakove pomnjenje posega v otroška leta, v tiste skušnje sveta, ki so še neobremenjene z vsem in vsakršnim produktom znanja in vedenja, zgodovine in politike, zato pa ostajajo neposredne v izkustvu, opisu, kasnejši rekonstrukciji (Kolajne, Cirkus), refleksivne v razkrivanju pomena pojmov domovina (Pomnjenje na lepo našo domovino) in plantaža (Plantažniki).

(* Rok Arah, Telemahova iskanja in drugi krokiji, Založba Obzorja Maribor 1979, opremil Drago Druškovič ml., str. 261)

V ciklu Živalce so avtorju Roku Arihu v ospredju zanimanja vsakovrstne živali, od domačih: mačke, psi — tem je namenjenih nad polovico tekstov, do rib, cvrčka, goloba, vrabca, munga in šakala. Ta cikel je v večini primerov krhek, brez povednih vrednot v opisovanju medčloveških razmerij in odnosov do (lastne) preteklosti; živali mu ne dajejo kaj več kot nekaj »historiatov«, epizod, pretiranih dimenzij (poudarka).

Krokiji, krokiji, zadnji cikel v Telemahovih iskanjih, nimajo skupnega tematskega temelja; njihov razpon je velik — od Prizanesljivca, polstranske im-

presije, do aktualne Popularnosti, spominskega Lepega jesenskega foto posnetka, družinskih krokijev — Hiša od diha, Antun, Kaki, Saksofonist, in socialne sodobne teme — Bogastvo.

Arihovi krokiji, lahko bi jih sprejeli kot literarno obliko sorodno črtici, so aktualnejši v prvem delu, se pravi v tistih temah, ki jih opredeljuje avtobiografska skušnja — sedanja in pretekla — v medčloveških intimnih vezeh. Tu avtor večkrat prerašča drobno impresijo in jo izoblikuje v angažiran zapis, tudi s poudarkom na stilnem oblikovanju tekstov.

Marijan Zlobec

OPRAVIČILO

V zaključnem delu POGOVORA Z METO HOČEVAR, ki je bil objavljen v SODOBNOSTI št. 8—9 letos, na straneh 869—892, so pomotoma izpadli podatki, da je Meta Hočevar prispevala scenografije tudi za naslednje uprizoritve: Svetlana Makarovič: SEN ZELENJAVNE NOČI (Slovensko mladinsko gledališče, 1978/79, režija Dušan Jovanović), Oton Župančič: SAMOGOVORI (Drama SNG v Ljubljani ob stoletnici rojstva Otona Župančiča, režija Dušan Mlakar) in Rudolf Golouh: KRIZA (Drama SNG Maribor, 1978/79, režija Jože Babič).

Svoji sogovornici se za pomoto opravičujem!

Tone Peršak